

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Бухгалтерського обліку та аудиту
(повна назва кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік, аналіз та аудит в системі управління товарними запасами торгівельного підприємства (на прикладі ТОВ «Таврія В»)»

Виконавець:

студентка 6 курсу М2 групи ЦЗФН

Шерер Ю.І.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Науковий керівник:

СТ. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Самострол С.В.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Науковий консультант:

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Лоханова Н.О.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Євроінтеграційні процеси, що відбуваються в нашій державі, та входження України в ринковий простір об'єднаної Європи характеризуються все більшим ускладненням структури торгівлі. Це перш за все обумовлено розширенням масштабів діяльності, зростанням обсягу товарних мас, які циркулюють її каналами, збільшенням кількості структурних елементів і розмаїттям їх зв'язків між собою та постачальниками. В сучасних умовах господарювання, коли країна знаходиться в стані глибокої економічної кризи, одним із найвагоміших напрямів підвищення ефективності функціонування торговельної сфери стає удосконалення управління товарними запасами, де важливим є знання функціонування сучасної облікової, аналітичної та фінансової системи, адаптованої до міжнародних стандартів фінансової звітності.

Фундаментальні питання організації системи бухгалтерського обліку товарних запасів досліджувалися в працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, а саме в роботах Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, Н.М. Грабової, М.В. Кужельного, Л.Н. Котенка, Н.В. Манжоса, В.С. Рудницького, В.В. Сопка, Н.М. Ткаченко, В.Е. Керімова, Н.А. Новоселової, Я.В. Соколова та інших науковців.

Аналіз літературних джерел свідчить про відсутність достатньо повного розкриття всіх наявних аспектів обліку операцій із продажу товарів у системі управління торговельним сектором, зокрема проблеми належного аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень з метою підвищення їх обґрунтованості та ефективності не одержали остаточного висвітлення.

Актуальність обраної теми та необхідність удосконалення організації облікового процесу товарних операцій відповідно до потреб сьогодення з урахуванням міжнародного досвіду визначили направленість наукового дослідження та вирішення завдань, поставлених у кваліфікаційній роботі.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні теоретико-методичних положень та розробці практичних рекомендацій з удосконалення організації обліку, аналізу та аудиту операцій із товарними запасами з урахуванням сучасних вимог ринку щодо інформаційного забезпечення управління діяльністю торговельного сектору та міжнародного досвіду.

Реалізація мети дослідження обумовила необхідність вирішення в роботі таких задач:

- визначити облікову класифікацію товарних запасів, яка враховує основні характеристики товарів як об'єкту бухгалтерського обліку;
- дослідити стан обліку та внутрішнього контролю товарних запасів підприємства;
- виконати економічний аналіз стану та руху товарних запасів досліджуваного підприємства;
- вивчити методику аудиту товарних запасів;
- розробити рекомендації щодо удосконалення організаційно-методичних процедур обліку та внутрішнього аудиту товарних запасів на досліджуваному підприємстві.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес організації і методології обліку, аналізу та аудиту товарних запасів на торговельному підприємстві ТОВ «Таврія В».

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретичні та організаційно-методичні питання побудови системи обліку, аналізу та аудиту товарних запасів, що використовуються (придбаються, зберігаються та реалізуються) на підприємствах торгівлі.

Методи дослідження. У процесі дослідження організації і методології обліку, аналізу та аудиту товарних запасів, а також при розробці наукових рекомендацій використовувалися наступні методи: порівняння – для встановлення відмінностей і спільних рис у досліджуваних процесах та явищах; абстрагування – для виділення тих суттєвих рис, що мали найбільше значення для дослідження процесу придбання, зберігання та реалізації товарних запасів; аналіз – для деталізації предмету дослідження на складові частини (при розгляді окремих складових елементів собівартості товарів тощо); синтез – для з'єднання окремих рис предмета дослідження в єдине ціле (при визначенні сукупності індивідуальних ознак певної товарної одиниці, а також методи індукції, дедукції, аналогії, конкретизації, формалізації, прийоми, спостереження, опитування, розрахунково-аналітичні методи та методи математичного моделювання.

Інформаційна база дослідження. В процесі дослідження вивчені роботи вітчизняних і зарубіжних авторів, законодавчі і нормативні акти з питань економіки, підприємницької діяльності, оподаткування, бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту, матеріали періодичних видань, статистичні довідники, реєстри обліку та звітності торговельного підприємства ТОВ «Таврія В», за 2015 – 2017 рр.

Публікація та апробація результатів дослідження. Результати дослідження впроваджено в господарську практику ТОВ «Таврія В».

За матеріалами дослідження підготовлено до публікації наукову статтю: «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення оцінки товарних запасів на підприємствах роздрібно торгівлі».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі визначено сутність товарних запасів як об'єкту обліку, аналізу та аудиту. Розглянуто класифікацію та особливості оцінки товарних запасів.

Досліджено проблемні питання обліку товарних запасів.

В другому розділі проведено дослідження з питань практики обліку товарних запасів в ТОВ «Таврія В», визначено недоліки.

В третьому розділі виконано аналіз наявності та ефективності використання товарних запасів. Вивчено методикау аудиту товарних запасів. Показано можливості вдосконалення системи управління товарними запасами. Виконано моделювання управління товарними запасами в умовах невизначеності попиту.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження питань щодо визначення товарних запасів підприємства роздрібної торгівлі: свідчать про те, що – це цілеспрямовано сформована сукупність товарів споживчого призначення, що придбані та утримуються підприємством для подальшого продажу з метою отримання ним доходу (прибутку) та підвищення конкурентоспроможності на споживчому ринку.

На основі узагальнення існуючих класифікаційних ознак товарних запасів визначено такі, що, на нашу думку, є необхідними для побудови ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення управління запасами: за місцем знаходження, обсягами формування, здатністю забезпечити безперервність торгових відносин, умовами поповнення, відповідністю споживчому попиту.

Дослідження класифікаційних ознак у цілому доводить необхідність всебічного розгляду товарних запасів у процесі управління ними з урахування всіх можливих варіантів їх створення і використання.

За результатами вивчення дискусійних питань стосовно оцінки товарів в обліку: за собівартістю (тобто купівельними цінами) чи за цінами продажу визначено недоліки та переваги обох варіантів. Облік за цінами продажу дозволяє оцінити фінансовий результат торговельного підприємства або окремої торговельної точки, але не дозволяє проаналізувати результат продажів окремої товарної групи. Середня торгова націнка розраховується для всіх проданих товарів, без урахування їхньої рентабельності. Крім того, потрібно враховувати, що операції з клієнтськими, дисконтними, кредитними картками вимагають спеціального обліку.

Враховуючи те, що товари знаходяться на прилавках магазинів по роздрібних цінах, єдиним, на наш погляд та найбільш доцільним методом оцінки реалізованих покупцям товарів є метод ціни продажу. Оскільки асортимент товарів, що реалізуються торговельною мережею досить різноманітний середній відсоток торговельної націнки слід розраховувати не за усією сукупністю товарів, що реалізуються, а за окремими однорідними групами товарів. Такий підхід дасть можливість найточніше визначити фінансові результати діяльності підприємства, дозволяє втілити на практиці один із ключових принципів обліку – принцип відповідності списаних на собівартість витрат і отриманих у результаті цього доходів.

Матеріали дослідження практики обліку реалізації товарів свідчать, що на підприємстві ТОВ «Таврія В» облік організовано у відповідності вимогам діючих законодавчих, нормативних актів та затвердженої облікової політики.

Товарні запаси надходять від постачальників за первісною вартістю. Реалізація товарів здійснюється за цінами продажу. Ціна реалізації товару розраховується як сума первісної вартості товарів та торгової націнки, що фактично є доходом, який торговельне підприємство отримає від реалізації конкретної групи товарів. Після проведення в обліку нарахування націнки досліджуване підприємство обліковують товари вже не за первісною вартістю, а за цінами продажу.

Собівартість реалізованих товарів визначається в кінці звітної періоду із використанням середнього відсотка торгової націнки.

Використання методу ціни продажу істотно спрощує трудомісткість облікових

процесів, а також обумовлює більш просте визначення фінансових результатів діяльності підприємства в кінці облікового періоду.

Недоліком даного методу є те, що середня торгова націнка розраховується для всіх проданих товарів, без урахування їхньої рентабельності та не дозволяє проаналізувати результат продажів окремої товарної групи.

Щоб не допускати викривлення собівартості реалізованих товарів у такій ситуації, розподіл торгової націнки доцільно здійснювати окремо за кожною групою товарів з приблизно однаковим рівнем торгової націнки, забезпечивши при цьому накопичення відповідної інформації в розрізі таких однорідних груп (видів) товарів. Відповідне рішення слід закріпити у обліковій політиці підприємства.

Результати економічного аналізу стану та ефективності використання товарних запасів досліджуваного підприємства свідчать про таке.

На підприємстві спостерігається стрімке зростання загального обсягу запасів протягом всього досліджуваного періоду. Зростання відбулося практично за всіма групами товарів. Скорочення залишків відбувається лише за групою «інші товари».

Найбільшу питому вагу протягом трьох років мають продовольчі товари. Питома вага товарних запасів (окрім групи «інші товари») ТОВ «Таврія В» протягом досліджуваного періоду має тенденцію до зростання.

Результати аналізу оборотності товарів свідчать, що тривалість обертання товарів ТОВ «Таврія В» у звітному році порівняно з базисним роком зросла. Тобто оборотність товарів уповільнилась. Однак, за окремими групами товарів («Інші товари») спостерігається прискорення оборотності. На загальну картину уповільнення їх вплив мінімальний.

Швидкість обертання окремих груп товарів залежить від обсягу їх реалізації і величини середніх запасів.

На уповільнення оборотності товарів негативно вплинуло стрімке зростання товарних запасів практично за всіма групами товарів та зменшення обсягу товарообороту протягом досліджуваного періоду.

Ця тенденція є негативною, оскільки відбувається необґрунтоване збільшення тривалості обороту товарних запасів, а відповідно і зростає показник тривалості фінансового циклу, що як наслідок може негативно вплинути на загальну ефективність управління оборотними активами досліджуваного підприємства.

Відсутність оптимальної стратегії управління товарними запасами досліджуваного підприємства веде до збільшення витрат, що, у свою чергу, сприяє підвищенню цін на товари й веде до втрати конкурентоспроможності компанії.

Побудована модель управління товарними запасами дозволяє визначити момент доставки нової партії товару певної кількості при випадковому попиті за умови мінімізації загальних витрат.

Застосування оптимізаційного підходу з урахуванням невизначеності попиту підвищує ефективність управлінських рішень: партії товарів приходять у потрібний момент, оптимізується асортимент продукції, збільшується оборотність складських площ, оптимізуються відносини з постачальниками, транспортними компаніями, банками, за рахунок зниження витрат з'являється можливість пропонувати конкурентоспроможні ціни. Усе це в підсумку збільшує прибуток підприємства.

АНОТАЦІЯ

Шерер Ю.І. «Облік, аналіз та аудит в системі управління товарними
(прізвище та ініціали студента) *(назва кваліфікаційної роботи)*
запасами торгівельного підприємства (на прикладі ТОВ «Таврія В»)»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«071 Облік і оподаткування» за магістерською програмою
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – система обліку, аудиту та аналізу товарних запасів в системі управління торгівельним підприємством.

У роботі розглянуто теоретичні аспекти визначення та класифікації товарних запасів для цілей організації обліку, аудиту та аналізу.

Проаналізовано діючу практику обліку та аудиту товарних запасів ТОВ «Таврія В».

Запропоновано здійснювати розподіл торгової націнки у розрізі однорідних груп товарів з приблизно однаковим рівнем торгової націнки, та внести відповідний пункт до облікової політики. Побудовано математичну модель управління товарними запасами ТОВ «Таврія В» в умовах невизначеності попиту й часу поставки.

Ключові слова: товарні запаси, класифікація, оцінка, облік, аудит, аналіз, управління запасами.

ANNOTATION

Sherer J. « Accounting, analysis and audit in the commodity stocks management
(students surname and initials) *(work title)*
system of the trading enterprises (on the example of LTD «Tavria V»
qualifying work for obtaining an educational master's degree in a specialty
«071 Accounting and taxation» for a master's degree program
«Accounting, audit and taxation of entrepreneurial activity»
Odessa national economic university
Odessa, 2019

Master's qualification work consists of three sections. The object of research - the system of accounting, auditing and analysis of commodity stocks in the management system of a trading company.

The theoretical aspects of determination and classification of commodity stocks were considered for the aims of organization of account, audit and analysis.

The current practice of accounting and audit of commodity stocks at LTD «Tavria V» was analyzed.

It is proposed to distribute the mark-up in the breakdown of homogeneous groups of goods with approximately the same level of mark-up, and to include an appropriate item in the accounting policy.

The mathematical model of commodity stocks management of LTD «Tavria V» was constructed in the conditions of uncertainty of demand and time of delivery.

Key words: commodity stocks, classification, evaluation, accounting, auditing, analysis, management of stocks.